

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ערב ראש חודש מנחם-אב, ה'תשל"ו

יוצא לאור לש"פ דברים, וא"ו מנחם-אב, ה'תשפ"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח בעל כשרון בעל מדות ויר"ש

התמים הרב ר' יואל ז"ל

בן הרה"ח התמים ר' רפאל נחמן הכהן ז"ל

כהן

ה"חוזר" של כ"ק אדמו"ר זי"ע

וראש מערכת ההו"ל של תורתו

נפטר וא"ו מנחם-אב ה'תשפ"א

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי

חברי ועד הנחות בלה"ק

ובזמנה, וידועה הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר במדה האפשרית הנה עד שתכנס לחדש החמישי להריונה לא תפרסם את זאת.

מהראוי אשר זוגתו תחיי תחזיק במנהג הטוב של בנות ישראל לתת צדקה לקופת רבי מאיר בעל הנס – רמבע"הן – קודם הדלקת נרות בכל עש"ק וערב יום טוב, והוא ישמור את שלשת השיעורים השווים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר, והם בחומש תהלים ותניא כנודע, נוסף על השיעורים שבודאי יש לו בנגלה ובחסידות, כמתאים לתלמיד תמים שלמד בישיבת תומכי תמימים כמה זמן.

במה ששואל אם יבקש בענין שחיטה וכאן או בחוץ לעיר, הנה איני מבין שאלתו כראוי, ולא יזהר עיר מתכוון לספרינגפילד או לנויאָרק, אבל מובן שיותר טוב שיחפש ענין השחיטה, ובמקום שיש לו מכירים ובמקום שיש לו עוד סניף לפרנסה, ולכן מתאים לזה, לעת עתה, העיר ספרינגפילד.

בברכה לפרנסה

מ. שניאורסאהן

הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר .. עד שתכנס כו': ראה גם אג"ק חכ"ח אגרת י'תרצ, ובהנסמן בהערות שם.

במנהג הטוב .. לתת צדקה .. קודם הדלקת נרות: ראה קיצור שו"ע סע"ה ס"ב. כף החיים או"ח סרס"ג סקל"ד.

שלשת השיעורים השווים לכל נפש: ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ז אגרת א'תתצ (ע' ל – נעתק ב"מעין הקדמה" של רבינו ללוח "היום יום"). ובכ"מ.
בענין שחיטה: ראה לעיל אגרת הקודמת, ובהנסמן שם.
לספרינגפילד: שם גם עסק בשדה החינוך – בישיבת אחי תמימים.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ דברים, וא"ו מנחם-אב הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות אור ליום ג' פ' דברים, ערב ר"ח מנחם-אב ה'תשל"ו, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ר"ח מנחם אב, ה'תשפ"ד

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2024 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5784 • 2024

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

ועל שאלתו אם למכור המכונה שהיו מתקנים ומנקים בה את השקים הישנים, לפי דעתי כל זמן שלא הסתדרו בעסק אחר הגון צריך להשתדל בעסק זה ולא ימכרו המכונה.

וכן בנוגע שאלתו בדבר מכירת הבית הישן. כל זמן שלא נודמן להם בית אחר טוב לא ימכרו את ביתם הישן.

בטח יש לו קביעת לימוד חסידות או שיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, נוסף על שאר שעוריו, ושומר הקביעות כדבעי.

בברכה

מנחם שניאורסאהן

ב

בי"ה, אדר"ח אייר תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
מוה"ר חיים אהרן שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו (בלי הוראת זמן כתיבתו) בו מודיע אשר זוגתו תחי מעוברת, הנה יהי רצון מהשי"ת שיהי ההריון אצלה בנקל והלידה בעתה

כולם. ובדבר מכירת העסק ימכרו לאט לאט שיוכלו בעזרתו ית' להרבות סכום הנפדה. ובדבר לימוד אומנות הזביחה תודה וברכה להרה"ג שי' שהבטיחו בעזרתו ית' לסדרו בעניני זביחה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר. ח. ליבערמאן

ע"ד התעסקותו בשחיטה — ראה גם לקמן אגרת הבאה. מתקנים... את השקים הישנים: אותם היו קונים בזול מהאיכרים, ולאחר תיקונם — מוכרים אותם הלאה. — עסק זה, יצויין, ייסד אביו של הנמען לאחר שפוטרו ממשרות רבות בגין שמירת שבת קודש.

קביעת לימוד חסידות או שיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ: ראה ע"ז אג"ק ח"ג אגרת תריד (ע' שו). תרכד. תרמד. תרמט. עתר. תרעא (בתאריך זה). תרעג (בתאריך זה). תרפ. תרפג. תרצ. תרצד. תרצט. תשו. תשח"ט. תשיג. תשיח"ט. תשכג"ד. תשלב (ע' תלט). תשלח. תשמז"ח. תשנז. ח"ד אגרת תשסט (ע' ו). חכ"א אגרת ז'תתסא. ובכ"מ. וראה גם אג"ק ח"ג אגרת תיג (בסיומה). תקמח (ריש ע' רכ). תקנו. תקנת. תקסא. תשג. תשנב (ע' תסט). ח"ד אגרת תשסח (ריש ע' ד). תתנ (ע' קד ואילך). ובכ"מ.

ב

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (בלא־עזשטיין-בלוי, תשס"ט).
מוה"ר חיים אהרן: קופערמאן. אגרת נוספת אליו — לעיל אגרת הקודמת.

בס"ד. שיחת אור ליום ג' פ' דברים, ערב ר"ח מנחם-אב, ה'תשל"ו.

בלתי מוגה

א. כיון שעומדים כבר לאחרי שקיעת החמה, צאת הכוכבים ותפלת מעריב, הרי לכל הדעות התחיל כבר היום של ערב ר"ח מנחם-אב. וכפי שדובר בהתוועדות הקודמת¹, שעוד בימים שלפנ"ז יחליטו בתוקף שבערב ר"ח מנחם-אב תהי' הוספה ב"משפט" (תורה) ו"צדקה", אפילו בערך ההוספה שהיתה בימי בין המצרים לגבי כל השנה.

וע"י קבלת ההחלטה כשלעצמה (אף שקיומה בפועל יהי' בערב ר"ח מנחם) ישנה ההבטחה בפסוק בדניאל² ובפס"ד השו"ע³ שנפעלת כבר הפעולה למעלה, וגם נמשכת למטה (שזהו הפירוש הפשוט בדניאל ופשטות הדין בשו"ע), כאילו כבר נעשתה הפעולה בפועל.

וא' הביאורים שנאמרו בטעם הדבר — לפי שאצל הקב"ה העבר ההוה והעתיד הם ביחד⁴, ולכן, אע"פ שהמעשה בפועל — שעליו נותן הקב"ה שכר טוב, כמ"ש⁵ "אתה תשלם לאיש כמעשהו" דוקא — יבוא רק לאחרי כמה זמן, מצרף הקב"ה את המעשה שיהי' בעתיד למחשבה שכבר היתה בפועל כמה ימים לפני⁶, כך, שבעת המחשבה בא כבר גם השכר בפועל.

אך כמובן שצריך להיות המעשה בפועל, וכפי שמדייק רבינו הזקן⁷ במארז"ל⁸ "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה", ולא נאמר "מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה", שמזה מובן שאין הכוונה שהמחשבה טובה היא במקום מעשה, כי אם שהקב"ה מצרף אותם, והיינו, שצריך להיות גם המעשה, אלא כיון שיתכן שתהי' מחשבה בפני עצמה ומעשה בפני עצמו, מצרף הקב"ה את המעשה והמחשבה ביחד, שנעשים דבר אחד, ואז ישנה גם שלימות בשכר — הן בגוף והן בנשמה, שהם לעומת המחשבה והמעשה.

ב. ובנוגע לענינינו — שלאחרי המחשבה טובה שהיתה בעת

(1) אר"ח רס"ה.	(2) יו"ד, ב.
(5) תהלים סב, יג.	(3) אר"ח סוסתקע"א.
(6) תניא ספ"ט"ז.	(4) ראה זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט.
(7) קידושין מ, א. ועוד.	תניא שעהי"א פ"ז (פב, א). שו"ע אדה"ז

ההחלטה כמה ימים לפני, צ"ל גם המעשה בפועל בערב ר"ח מנחם – הנה אע"פ שיש ביום כ"ד שעות (וגם תוספת לפניו ולאחריו), הרי לא רק שיפה שעה אחת קודם, אלא יפה רגע אחד קודם, כך, שבערב ר"ח מנחם גופא ההקדים ישובח, אפילו רגע אחד קודם.

ולכן, כשמעוררים ומרעישים, ולא מניחים לישון... ודורשים ומבקשים עוד הפעם וכמה פעמים – צריך עכ"פ בעצמו לעשות את התלוי בו ולהקדים שמיד בהתחלת ערב ר"ח מנחם תהי' הוספה בענין של תורה, וגם בענין של צדקה.

ואע"פ שלילה לאו זמן צדקה וכו',⁸ הנה כשישנה המחשבה ועאכו"כ כשבאה גם בדיבור בנוגע למעשה נתינת הצדקה בעיקר זמנה, שזהו בבוקר וגם אחרי הצהרים, אזי מיד מצטרף מעשה הצדקה (שיהי' בעיקר זמנה) עם המחשבה והדיבור, לפעול את כל הפעולות כבר בעת המחשבה והדיבור (אודות מעשה הצדקה) בלילה,

והרי בנוגע למחשבה ודיבור לא שייך הטעם שצדקה לאו זמנה בלילה – כיון שאין זה באופן שיוצא ממקומו אל המקום שבו נמצא העני, שרק שם שייך הענין ד"לא תסיג גבול רעך"⁹ שהובא בירושלמי¹⁰ (שזהו יסוד החילוק בנוגע לצדקה בין לילה ליום – אם זוהי צדקה שנותן לקופת צדקה, משא"כ כשהעני בא ומבקש, אזי כל היום כולו (גם בלילה) זמנה הוא, כיון שאין זה רק ענין של מצות עשה, אלא העיקר הוא הלאו ד"לא תקפוץ את ירך"¹¹, שהוא בשוה ביום ובלילה, כמבואר ומדובר כמ"פ וכבר נדפס¹²).

ג. בנוגע ללימוד התורה – דובר¹³ שהלימוד צ"ל בעניני בנין ביהמ"ק, הן בתושב"כ והן בתושבע"פ:

בתושב"כ – הנה אף שבכמה מקומות מדובר אודות בנין המשכן וביהמ"ק, הנה בנוגע לביהמ"ק השלישי מצינו בעיקר בנבואת יחזקאל כו"כ סימנים, ובסימנים אלו גופא – בפרט הפסוקים שבהם נאמר בדיוק "אתה בן אדם הגד את בית ישראל את הבית", ומפרט "מוצאיו ומובאיו וכל צורותיו וגו'", ומסיים "זאת תורת הבית"¹⁴.

(8) ראה תו"מ חע"ט ריש ע' 164. וש"ג.
 (9) פ' שופטים יט, יד.
 (10) שקלים פ"ה ה"ד. וראה גם תו"מ 58 ואילך, ולאח"ז באג"ק ח"ב ע' קנב ואילך.
 (11) חע"ט ריש ע' 120. וש"ג.
 (12) וראה גם תו"מ חט"ו ס"ע 48 ואילך.
 (13) מג, יו"ד ואילך.
 (14) מג, יו"ד ואילך.

הוספה

א

בי"ה, י"ג מנחם אב, השי"ת

האברך וו"ח אי"א וכו' מו"ה חיים אהרן שי

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מיום ד' מטות ומסעי, והתענגתי לשמוע כי סידר התועדות ומלוח מלכה. ובטח ימשיך בזה ויצליח בעזר השי"ת.

מן הסתם השתדל שיהי' רשום בין תלמידי הישיבה תו"ת שתהיינה לו כל הזכויות של בחורי הישיבה, ואם לא עשה בזה, צריך להשתדל מיד.

בנוגע שאלת לימוד שחיטה, יש להשתדל להתלמד שידע לא רק שחיטת עופות אלא גם שחיטת גסות, וטוב אם יסתדר בזה במקומו ולא בעיר אחרת.

א

מו"ה חיים אהרן: קופערמאן, תלמיד ישיבת תו"ת המרכזית בברוקלין – שביקר אז, כנראה, אצל אמו בסיאטל (מדינת וואשינגטון). אגרת נוספת אליו – לקמן אגרת הבאה. שתהיינה לו כל הזכויות של בחורי הישיבה: אולי – בקשר למלחמת קאָרעאָ (שפרצה כחודש מלפנים), אשר בתנאים מסויימים – בנקל הי' יותר עבור תלמידים להשתחרר מהגיוס לצבא.

בנוגע שאלת לימוד שחיטה .. ועל שאלתו אם למכור כו': לשלימות הענין מועתקת בזה ב' אגרות מכ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע שנשלחו אליו, להנמנע, לאחר פטירת אביו מוה"ר אברהם ארי' לייב ע"ה – כ' אייר תש"ט (נדפסו בתשורה – בלאזענשטיין-בלוי, תשס"ט):

בי"ה, ט' סיון, תשי"ט
 ברוקלין

אל התלמיד מר חיים אהרן שי.

שלום וברכה!

במענה על שאלתך, ראוי הדבר שתסע הביתה, וכדי שלא להפסיד הקדישים תסע באירון והשי"ת יעזר לך בנסיעה כשורה.

נכון הדבר שתתלמד גם שחיטת גסות, והשי"ת יחזק את בריאות אמך ואת בריאותך ויעזרך בהסתדרות טובה בגשמיות וברוחניות.

המברך בגשמיות וברוחניות

יוסף יצחק

*

בי"ה. א' תמוז תשי"ט.
 ברוקלין

אל התלמיד מר חיים אהרן שי

שלום וברכה!

במענה על כתבו. המקום ינחמו בתוך אבלי ציון וירושלים ויחזק השי"ת את בריאות

— "ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום"¹⁰⁸, שיקויים היעוד¹⁰⁹ ו"ונתתי שלום בארץ", ונתתי שלום בכל מקום שנמצאים בני, ועד לשלימות הענין ד"שלום ושקט אתן על ישראל בימיו"¹¹⁰ — בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

ועד"ז בתושבע"פ — שמדובר על זה בכמה מקומות, ובעיקרה הרי זו מסכתא מדות, שכשמה כן היא — המדות וצורתו ובנינו של ביהמ"ק השני, שמעין זה יהי' גם ביהמ"ק השלישי, כמ"ש הרמב"ם בהלכות בית הבחירה¹⁵, ומאריך בזה בתויו"ט¹⁶.

וכמו כל ענין שצריך לבוא ממחשבה למעשה (כאמור לעיל), כן הוא בנוגע לתורה, שישנו ענין פלפולא ושקלא-וטריא דאורייתא, וישנו גם הענין דל"אסוקי שמעתא אליבא דהלכתא"¹⁷, כפי שהענין בא בתורה באופן של הלכה למעשה,

— וקשור גם עם הענין ד"ציון במשפט תפדה"¹⁸, כפי שמבאר רבינו הזקן¹⁹ ש"משפט היינו הלכות .. והיינו כמשארז"ל²⁰ אין הגליות מתכנשות אלא בזכות המשניות, שנאמר²¹ גם כי יתנו בגוים כו", והרי משנה ענינה פסק-דין הלכה למעשה —

הנה הלכה למעשה לא לומדים מתושב"כ, ואפילו לא ממשנה (ואדרבה: ה"מורין הלכה מתוך משנתן" נקראים "מבלי עולם"²²), ובימינו אפילו לא מגמרא²³, אלא צריך לעיין בפוסקים; וכשמסתכלים בפוסקים שעוסקים בפסקי דינים בנוגע לביהמ"ק — מוצאים זאת ברמב"ם בהלכות בית הבחירה,

שמוקדש ומיוחד ומפורט בעיקרו בנוגע להלכות ביהמ"ק השלישי, כי, אע"פ שכל הפרטים שם הם בנוגע לביהמ"ק השני, הרי לימוד הלכות אלו עתה קשור עם ביהמ"ק השלישי,

כמובן ממ"ש במדרש תנחומא פרשת צו²⁴, בהמשך לדיוק במ"ש בפסוק²⁵ "זאת תורת העולה": "למה אמר זאת תורת העולה, ירצה לומר קריאת תורה, ראו כמה חביבה קריאת תורה לפני הקב"ה וכו'" (כמארז"ל²⁶ "כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה"), וממשיך בתנחומא: "בא וראה כשהקב"ה מראה ליחזקאל את צורת הבית מה הוא אומר הגד את בית ישראל את הבית .. אמר יחזקאל לפני הקב"ה, רבש"ע, עד עכשיו אנו נתונים בגולה .. ואתה אומר לי לילך ולהודיע

(22) סוטה כב, א.

(23) ראה שו"ת הר"י מיגאש סק"ד.

(24) יד.

(25) צו ו, ב.

(26) ראה הנסמן בלקו"ש חי"ח ע' 413

הערה 25.

(15) פ"א ה"ד.

(16) בפתחה למס' מדות.

(17) יומא כו, א.

(18) ישע"י א, כז.

(19) לקו"ת ר"פ דברים (א, סע"ב ואילך).

(20) ויק"ר פ"ז, ג.

(21) הושע ח, יו"ד.

(110) דברי הימים-א כב, ט.

(108) תהלים כט, יא.

(109) בחוקותי כו, ו.

לישראל צורת הבית .. וכי יכולין הן לעשות? הניח להם עד שיעלו מן הגולה ואח"כ אני הולך ואומר להם, א"ל הקב"ה ליחזקאל, ובשביל שבני נתונים בגולה יהא בנין ביתי בטל .. גדול קרייתיה בתורה כבנינה, לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה, ובשכר קרייתיה שיתעסקו לקרות בה אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית", וכפי שמסיים בפסוק: "ועשו אותם".

והרי ענין לימוד הלכה למעשה עתה, שנחשב "כאילו הם עוסקין בבנין הבית" הוא — לא בנוגע לביהמ"ק השני, ביהמ"ק הראשון או המשכן, אלא בנוגע לביהמ"ק השלישי.

ואע"פ שפרטי המדות שהובאו בהלכות בית הבחירה, ועד"ז במסכתא מדות, אינם בנוגע לביהמ"ק השלישי, ועאכו"כ הכתובים דמעשה המשכן נשכמה לימודים מזה הובאו בהלכות בית הבחירה, החל מההלכה הראשונה: "מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות .. שנאמר²⁷ ועשו לי מקדש", שזהו הפסוק שנאמר בנוגע למשכן — הרי גם ביהמ"ק השלישי יהי מעין הענינים כפי שהיו בביהמ"ק השני, ועד לענינים כפי שהיו במשכן.

ואדרבה: בנוגע לעיקר המשכן, שהו"ע הארון,

— כמדובר בהתוועדות הקודמת²⁸ שלכן מתחיל מעשה המשכן בציווי "ועשו ארון"²⁹, אע"פ שבפועל הי' הארון בקדשי קדשים, לאחר שהיו הקרשים והיריעות וכו', כפי שמסביר הרמב"ן³⁰ ש"עיקר החפץ במשכן (ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם") הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון" —

מצינו שבבית שני שחסרו בו חמשה דברים, לא הי' הארון³¹, ואפילו בבית ראשון לא הי' הארון בגלוי כל זמן בית ראשון, שהרי בסוף זמנו גזרו יאשיהו³²; מתי הי' הארון בגלוי — כל זמן שהי' המשכן, וכך יהי' כל זמן ביהמ"ק השלישי, שהוא נצחי³³, וגם הארון הוא נצחי, במכ"ש וק"ו מכל הכלים שעשה משה שהם נצחיים³⁴, אבל אעפ"כ, כאמור, במקדש ראשון לא הי' הארון בגלוי בסוף זמנו כיון שנגזר, ועאכו"כ במקדש שני, ואילו בגלוי הוא כל זמן המשכן וביהמ"ק השלישי.

- (27) תרומה כה, ח. (32) רמב"ם שם רפ"ד (נתבאר בארוכה בלקו"ש חכ"א ע' 156 ואילך).
(28)
(29) שם, יו"ד. (33) זהו ח"א כת, א. ח"ג רכא, א.
(30) ר"פ תרומה. (34) סוטה ט, סע"א.
(31) יומא כא, ב.

השלישי כאן למטה, ובלשון הרמב"ם⁹⁷: "ומיד הן נגאלין", עם כל הפרטים שבזה: "בנה מקדש במקומו (לפי כל הפירושים⁹⁸) וקבץ נדחי ישראל", "והיתה להוי' המלוכה"⁹⁹, ובעגלא דידן.

* * *

יב. הביאור בהלכות בית הבחירה ברמב"ם שמתחיל בפסוק¹⁰⁰ "שאלו שלום ירושלים ישליו אוהביך"¹⁰¹ — בהתאם למ"ש בפירוש המשניות¹⁰² ש"מקדש תקרא ירושלים כולה"¹⁰³; והדיוק ד"שאלו שלום גו", שבזה מודגש חיוב הלימוד ועסק בפרטים ופרטי פרטים¹⁰⁴ שבהלכות בית הבחירה¹⁰⁵, ולא רק באופן ש"עבדינן זכר למקדש", כמ"ש¹⁰⁶ "ציון .. דורש אין לה", "מכלל דבעיא דרישה"¹⁰⁷ — נכלל בשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפסה בלקו"ש ח"י"ח ע' 415 ואילך.

(וסיים): ויה"ר שתהי' זו הכנה קרובה למ"ש בהמשך המזמור: "יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך", "למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך", "למען בית ה' אלקינו אבקשה טוב לך",

וכפי שמסיימים לאח"ז — בסוף מסכתא ברכות, ובכל יום בתפלה

- (97) הל' תשובה פ"ז ה"ה.
(98) ראה גם תו"מ חפ"א ריש ע' 248. וש"נ.
(99) עובדי' בסופו.
(100) תהלים קכב, ו.
(101) ולהעיר, שבדרך כלל מתחילים מיד בלימוד ההלכות עצמם, ולא שמים לב שגם השורות שלפניו — "הלכות בית הבחירה יש בכלל שש מצוות וכו'", ולפנ"ז: "ספר עבודה והוא ספר שמיני הלכותיו תשע וזה סידורן וכו'", וגם הפסוק "שאלו שלום ירושלים גו" שמביא לפנ"ז — כתבם הרמב"ם!
(102) ר"ה רפ"ד. — בנוגע לתקיעת שופר ונטילת לולב ש"במקדש" היו עושים זאת גם כשירוש"ט (ראשון) חל בשבת.
(103) ואף שמצינו חילוקים בין לשון תורה ללשון חכמים (ראה ע"ז נח, ב. וש"נ), הרי במזמור זה מתחיל "עומדות היו רגלנו בשעריך ירושלים .. כעיר שחברה לה יחדיו", שקאי בודאי על העיר כולה (לא רק על המקדש), וממשיך "יהי גו' שלוה
- בארמנותיך" — שבזה יש מקום לשקו"ט אם הארמון שבירושלים הוא ביהמ"ק, או שהוא ע"ד "בית המלך, זהו פלטרין של מלך" (מגילה כז, א), אבל אח"כ מסיים "למען בית ה' אלקינו", שבגללו הם כל היעודים שנאמרו בנוגע לירושלים כולה.
(104) בדוגמת "שאלו שלום ירושלים" — ששואלים מה נעשה "בחילך" ומה נעשה "בארמנותיך", ועד"ז בנוגע לכל הפרטים שנאמרו לפנ"ז ולאח"ז.
(105) שהרי פסוק זה הוא הקדמה לא רק למ"ש במנין המצוות שלפני ההלכות: "לבנות בית המקדש" (או כמ"ש בהתחלת הלכה א': "לעשות בית לה'"), אלא גם לכל פרטי ההלכות שלאח"ז.
(106) ירמ' ל, ז. וראה ר"ה ל, א. וש"נ.
(107) והרי "דרישה" היא כמו דרישת שלום — ע"ד מ"ש (וישב לו, יד) "לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן", מה שלומם בכללות.

שאינן שם בית⁸⁹, הרי יש בזה כו"כ תנאים שבלעדן ישנו (לא סתם עונש, אלא) העונש דהיפך החיים — הנה עד"ז הוא בנוגע לבנין ביהמ"ק⁹⁰.

וגם אלו שרוצים שביהמ"ק כולו (לא רק העמדת השערים) יהי בנוי ע"י בני אדם — הרי ישנו פסק-דין ברור שמשיח צדקנו יעשה זאת, כמ"ש הרמב"ם בהלכות מלכים⁹¹ שבסיום ספרו "יד החזקה", וכותב זאת ב"פ (והרי הרמב"ם זיהר ומחושב בכל תיבה), הן בתחילת הפרק: "המלך המשיח . . . בונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל", והן בסיום וחותם הפרק: "ובנה מקדש במקומו" — לאחר ש"לחם מלחמת ה' וינצח", שזה יהי לאחר ש"יכוף כל ישראל ללכת בדרכה ולחזק בדקה", ורק לאחר "קבץ נדחי ישראל" (כפי שכבר דובר כמ"פ).

ועד"ז בנוגע לשלילת מחשבה פסולה של העמדת סנהדרין וכו'⁹² — שגם זה קשור עם ביאת משיח צדקנו, שלאחרי הגליות שגלה סנהדרין עד לטבריא, הנה "משם עתידין ליגאל"⁹³, ואז יקויים היעוד⁹⁴ "ואשיבה שופטיך כבראשונה", "ואשיבה דוקא; ועאכו"כ בנוגע לבנין ביהמ"ק.

ואעפ"כ מרעישים שילמדו דוקא מסכתא מדות, והלכות בית הבחירה, ועד כפי שהענינים הם בתושב"כ, בפרקים שבהם נאמר "אתה בן אדם הגד את בית ישראל את הבית וגו'" — כי, כדי למהר באופן ד"אחישנה"⁹⁵ את בנין ביהמ"ק השלישי, שהוא בנוי בשמים, שירד למטה, ואז תהי' הצבת הדלתות ע"י בני אדם, ובמיוחד ע"י משיח צדקנו — ישנו החלק שבנ"י צריכים לעשות בזה, שזהו העסק ב"תורת הבית", ("זאת תורת הבית", כמו "זאת תורת העולה"), שאז אומר הקב"ה ש"בשכר קרייתך שיתעסקו לקרות בה אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית".

ואז — "ועשו אותם", והיינו, שהמעשה שיהי' אח"כ בביאת משיח צדקנו, מצרפו הקב"ה כבר עם המחשבה טובה, ובפרט שהמחשבה נמשכת ובאה גם בדיבור (שהוא "מעשה זוטא"⁹⁶), בלימוד ההלכות, שכבר אז נפעלים כל הענינים, ובשעתא חדא וברגעא חדא יורד ביהמ"ק

89) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ב ה"ד. פ"ו וש"נ.
 הט"ו.
 90) ראה אנציק' תלמודית שם — ספ"ד.
 קדושתו (ע' רלד). וש"נ.
 91) פ"א.
 92) ראה גם אג"ק חכ"ה ע' רג ואילך.
 93) ר"ה לא, ב. רמב"ם הל' סנהדרין.
 94) ישע"א, כו.
 95) שם ס, כב. וראה סנהדרין צח, א.
 96) שם סה, א.

ד. המשך הענין,

— שכן הוא בענין "ושכנתי בתוכם", בתוך כל אחד ואחד, שיש בו ג' הדיורין שבמקדש³⁵: עזרה, קדש וקדש הקדשים³⁶, שהארון שבקדש הקדשים שבו (פנימית דפנימית הלב), בחי' משה שבו, שהו"ע התורה³⁷, הוא בגלוי בב' תקופות: בדור המדבר, שהי' בדרגת משה³⁸, ולעתיד לבוא, כשיקויים היעוד³⁹ "ומל ה' אלקיך את לבבך"⁴⁰, משא"כ בשאר הזמנים, אף שהוא בשלימותו⁴¹, הרי הוא בהעלם.

והביאור בדברי הרמב"ם⁴² שקורא למשכן "מקדש המדבר" — כי בחי' פנימית דפנימית הלב הוא בחי' "מדבר" שבנשמה, שלמעלה מבחי' "אדם", שהו"ע המס"ג שלמעלה מטו"ד, והו"ע בחי' "מאד", אותיות "אדם"⁴³, אבל בצירוף שמורה על בחי' בלי גבול⁴⁴, ש"אדם" מתחיל באות א', שהו"ע המחשבה, ואח"כ ד', ענין הדיבור, ואח"כ מ', ענין המעשה, ואילו ב"מאד" ההתחלה היא בענין המעשה (מ'), שבו מתבטא ענין המס"ג, ע"ד שהענין ד"אין ערוך לך" מתבטא בעוה"ז דוקא⁴⁵, ועד"ז מתבטא ה"אין ערוך" שבנשמה בכח העשי' דוקא —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁴⁶ בלקו"ש חט"ז ע' 472 ואילך.

ה. ויש להוסיף בהאמור בנוגע לענין המעשה — בפרטיות יותר: "מעשה" — הוא גם מלשון כפי⁴⁷, החל ממה שכופה את עצמו באופן ד"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך"⁴⁸ — תחילה באופן דאתכפיא, ואח"כ נעשה גם אתהפכא כו'.

חטא מלשון חסרון (ראה לקו"ת מטות פב, א. ובכ"מ), אלא אפילו חטא שבגללו "גלינו מארצנו" — היתה באמנה אתו ית' (תניא ספכ"ד).
 42) שם פ"א הי"ב.
 43) ראה תו"א ויחי מו, ד. ובכ"מ.
 44) עי"ז שה"אדם" — "אתם קרויין אדם" (יבמות סא, רע"א. וש"נ) — מראה שמתעלה לדרגא שלמעלה מזה ועובד עבודתו באופן ד"בכל מאדך" (שלמעלה מ"בכל לבבך"), למעלה ממדידה והגבלה.
 45) נסמן בלקו"ש שבפנים הערה 78.
 46) בשילוב שיחת ט"ו מנ"א שנה זו.
 47) ראה לקו"ת בחוקותי מה, א. ובכ"מ.
 48) ר"פ לך לך.

35) ראה גם תו"מ ח"ד ע' 41. וש"נ.
 36) ודוגמתו בכל אחד מישראל שיש בו ההתחלקות דראש גוף ורגל, וכן ההתחלקות דחיצוניות פנימיות ופנימיות דפנימיות, ועד"ז בשאר תוארים ודרגות שהם באופן דחדר לפנים מחדר, קדושה לפנים מקדושה.
 37) שהרי בקדש קדשים הי' הארון והלוחות אשר בו, וספר התורה שמצד הארון (ב"ב יד, א"ב).
 38) שלכן אמר "רגלי העם אשר אנכי בקרב" (בהעלותך יא, כא).
 39) נצבים ל, ו.
 40) לא רק "ומלתם את ערלת לבבכם" (עקב יו"ד, טז).
 41) שהרי אפילו בשעת החטא — לא רק

ועד שמהפך גם את ענין המעשה — שמצד עצמו, קודם עבודת האדם, הרי הוא חלק מ"עולם" מלשון העלם והסתר⁴⁹,

— שהרי המעשה אינו כמו דיבור שהוא מהבל הלב של האדם, ועאכו"כ מחשבתו של אדם, אלא באדם גופא קשור המעשה עם הכח האחרון שלו, כח העשי', שבו משתווה עם בהמה ועד לרגל שבבהמה; ועוד זאת, שכדי שכח העשי' יומשך בגלוי, הרי זה צ"ל קשור עם דבר גשמי מעניני העולם, שנקרא "עולם העשי'", מלשון מעשה, שהוא עולם התחתון שאין תחתון למטה הימנו, ששם זקוק הוא לענין המס"נ, ואכן מתגלה אצלו ענין המס"נ (ה"אין ערוך" שבנשמתו שקשור עם ה"אין ערוך" שלמעלה) שהוא בשלימות תמיד בכל אחד מישראל מיד כשנולד, אלא שמתגלה לאחרי הירידה למטה —

ושם פועל את הענין ד"הפכתי אבלם לששון"⁵⁰ — שמהפך את ההעלם וההסתר של העולם, שממנו יתגלה ההעלם וההסתר דלמעלה, בחי' "ישת חושך סתרו"⁵¹, ובאופן שיהי' בגלוי (כפי ששייך לומר "גלוי" על בחי' "סתרו" שלמעלה), ויומשך למטה מעשרה טפחים.

ועד לעיקר הענין — שתהי' גאולה האמיתית והשלימה מהחושך כפול ומכופל של רגעי הגלות האחרונים, ובאופן ש"לילה כיום יאיר"⁵² — לא רק שבטל החושך, אלא שהחושך מאיר כמו יום, ועד שמאיר כמו היום דלעתיד לבוא, שהוא "שבעתיים"⁵³ וכו', עם כל העילויים שב"שבעתיים" גופא, ועד ש"לוקחים" עצמות ומהות, ונעשה "ישראל וקוב"ה כולו חד"⁵⁴.

* * *

ו. בהמשך להמדובר לעיל אודות מעלת המעשה, שלכן, גם הלימוד אודות צורת הבית בתורה הוא באופן ש"אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית" ("ועשו אותם") — יש לחזור ולהבהיר המדובר לעיל בארוכה⁵⁵ בנוגע לדברי הרמב"ם בפירוש המשניות⁵⁶ בנוגע למסכתא מדות, ש"אין בו . . . אלא סיפור שהוא זוכר מדת המקדש וכו'":

לכאורה הי' הרמב"ם צריך לומר ענין נעלה יותר — שאין זה רק

(49) ראה לקו"ת שלח לו, ד. ובכ"מ.
 (50) ירמ' לא, יב.
 (51) תהלים יח, יב.
 (52) שם קלט, יב.
 (53) ישע' ל, כו.
 (54) ראה זח"ג עג, א.
 (55) שיחת ש"פ מטו"מ ס" (לעיל ע' ...).
 (56) בהקדמה (ד"ה והחלק הששי — קרוב לסופו).

מקריבים בו הקרבנות" (כמ"ש בתחילת הלכות בית הבחירה) — בהכרח שיעמוד על הקרקע.

והנה, כיון שהקרקע מצד עצמה היא קרקע של הפקר, שהרי "ירושלים לא נתחלקה לשבטים"⁸², ועאכו"כ כאשר "מפני חטאינו גלינו מארצנו"⁸³, וע"פ דין יש לעכו"ם איזו בעלות שם בכמה ענינים,

— כדמוכח מהפלוגתא⁸⁴ אם יש קנין לעכו"ם בארץ ישראל להפקיע מידי מעשר וכו', וכמו"כ ישנו האיסור ד"לא תחנם"⁸⁵, "לא תתן להם חני" בארץ"⁸⁶, ע"ז שמשכיר בית לגוי בירושלים או אפילו בכל ארץ ישראל —

הרי זה בדוגמת הבונה פלטרין גדולים בנכסי הגר, אבל לא חפר יסודות בקרקע, כביכול, שהרי ביהמ"ק יורד למטה כפי שעומד מוכן בנוי ושלם למעלה; ומה שיכול להחשב מקום גמור ראוי להעמיד שם בהמות או תרנגולין — אין זה שייך לענינו של ביהמ"ק, שצ"ל בית מוכן להקרכת הקרבנות ע"י בני.

ולכן: כשם ש"הבונה פלטרין גדולים בנכסי הגר, ובא אחר והעמיד להן דלתות, קנה", כך גם בנוגע לביהמ"ק השלישי, שע"ז שבנ"י יעמידו את הדלתות, השערים שטבעו בארץ, שהיו מעשה ידי אדם, הרי הם קונים את כל ביהמ"ק השלישי ("פלטרין גדולים") שנעשה שלהם (כמו בבית ראשון שתחילה הוצרך דוד לקנות הגורן מארוונה המלך לאחרי שגבה הכסף מכל השבטים⁸⁷, ועד"ז במקדש המדבר, שנבנה מ"זהב וכסף ונחושת" שנתן "כל נדיב לבו"⁸⁸).

יא. ומזה מובן, שכאשר מדובר אודות לימוד ענין בנין ביהמ"ק, הנה ח"ו שמזה יתעורר אצל מישהו קס"ד ומחשבה פסולה שכוונת הדיבור בזה היא שעכשיו ראויים ויכולים לילך לבנות בית המקדש — שהרי על ביהמ"ק השלישי נאמר "מקדש אד' כוננו ידיך", כך, שזהו ענין שאינו בכח בני אדם.

וכשם שיש איסור חמור להקריב קדשים עתה, לא מיבעי בחוץ לארץ, אלא אפילו בארץ ישראל, שאע"פ ש"מקריבין כל הקרבנות אע"פ

(82) יומא יב, א. וש"נ.
 (83) נוסח תפלת מוסף יו"ט.
 (84) גיטין מז, א. וש"נ.
 (85) ואתחנן ז, ב.
 (86) פרש"י עה"פ.
 (87) שמואל-ב כד, כד ובפרש"י ורד"ק.
 (88) וראה אנציק' תלמודית (כרך ג) ערך ביהמ"ק — בעלותו (ע' רכו). וש"נ.
 (88) ויקהל לה, ה.

שהרי עדיין פרוצין הן, וזה שבא והעמיד דלתות גמר את התקון. ומיהו אם הראשון עשה מהם מקום גמור ראוי להעמיד שם בהמות או תרנגולין, קנה, כדתנן במתניי⁷⁹ עשה לבהמתו מחיצה גבוהה עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכיריים וכו' ועושה מקום לזבלו עמוק שלשה או גבוה ג' קנה, ואמר עולא עלה בגמרא⁸⁰ דבכי האי בנכסי הגר קנה".

ועדיין נשאלת השאלה: הרי הלבנים שמהם נבנו הפלטרין הגדולים, וכל מה שיש בהם, הרהיטים והכלים וכו' — שייכים לראשון, ולמה קנה אותם זה שהעמיד הדלתות?

ומבואר בזה, "שכיון שבנה בנכסי הפקר בלא חזקה, אף הכל הוא כהפקר וכו'", וכמובא מר' יהוסף אבן מיגש ז"ל, ש"פלטרין אלו נעשו מכלל נכסי הגר, שהרי הוא עצמו הוציאו מרשותו משעה שבנאן בנכסי הגר וממילא נעשו מכלל נכסי הגר, הילכך כשבא זה האחר והעמיד בהן דלתות קנה".

י. וכאן רואים שענין זה מתאים דוקא לביהמ"ק השלישי שהוא בנוי בשמים:

נוסף על התנאי בביהמ"ק שצריך להיות מאבנים גשמיים (ועד"ז במשכן, שצ"ל מקרשים, זהב וכסף וכו' גשמיים), הרי הקרבת הקרבנות בביהמ"ק יכולה להיות רק כשהוא קבוע בארץ, משא"כ אם ביהמ"ק או המזבח תלוי באויר, ואפילו אם אינו תלוי באויר, אלא שיש אויר בין האבן של ביהמ"ק או המזבח ובין הקרקע שלמטה הימנה, אי אפשר לכהן לעבוד עבודתו כשהוא עומד על אבן זה, כיון שנחשב לחציצה, כמובא לעיל⁸⁰ מדברי הגמרא במסכת זבחים⁸¹.

ולכן: כל זמן שביהמ"ק השלישי נמצא למעלה, אינו יכול להחשב בתור "בית המקדש", עד שנעשה בציוור של קרשים ואבנים גשמיים, כסף וזהב גשמיים וכו'; וגם אז, הנה כל זמן שנמצא בשמים, עדיין אי אפשר להשתמש בו בתור ביהמ"ק, אלא צריך לבוא למטה, ולמטה גופא, אפילו אם הוא (לא למעלה מעשרה טפחים, אלא) למטה מעשרה טפחים, אבל יש הפסק אויר בין ביהמ"ק השלישי ובין הקרקע של עוה"ז הגשמי, אי אפשר להקריב בו קרבנות; זהו אמנם בית המקדש, ובית המקדש עם כל הפרטים, אבל כדי שיהי' ראוי לתפקידו — "בית לה' מוכן להיות

סיפור דברים, אלא שנחשב כאילו בונה ביהמ"ק, בדוגמת העוסק בתורת עולה שנחשב כאילו הקריב עולה?

ונתבאר בזה, שלכאורה כן הוא בנוגע לכל סדר קדשים, שבזמן הרמב"ם, ואפילו בזמן הגמרא, לא הי' סדר קדשים ענין של פועל (ואדרבה — שהרי אז אסור להקריב קרבנות), אלא רק סיפור דברים.

אלא שהרמב"ם עומד רק על הסגנון — שכל סדר קדשים, הן המשנה והן הגמרא, נאמר בסגנון של לימוד הלכה בתורה, משא"כ מסכתא מדות וחלק גדול ממסכתא תמיד נאמרו בלשון של סיפור.

ועפ"ז מתורצת קושיא גדולה שישנה בלאה"כ:

כיון שמסכתא מדות נאמרה ברובה בזמן שביהמ"ק השני הי' קיים, הי' זה נוגע הלכה למעשה — שאם יהי' צורך לתקן דבר במקדש וכליו, ידעו כיצד לתקן. ואפילו משחרב ביהמ"ק, הרי מסופר במדרש⁵⁷ שבימי ר' יהושע בן חנניא הי' רשיון לבנות את ביהמ"ק, והחכמים הלכו לעשות זאת (אלא שבינתיים היתה גזירה חדשה במלכות רומי, ולכן נתבטל הדבר), וא"כ, הי' צ"ל הענין ד"מיד ה' עלי השכיל"⁵⁸, לידע כיצד לבנותו — ע"פ המבואר במסכתא מדות.

אלא פירוש דברי הרמב"ם הוא — שהסגנון של מסכתא מדות שונה מהסגנון של מסכתא זבחים ומנחות וכו', להיותו בנוסח של סיפור. [וכפי שהובאה הדוגמא מתושב"כ — החילוק בין ספר ויקרא לשאר הספרים, שדוקא על ספר ויקרא, "סיפרא דבי רב" (תורת כהנים), נאמר⁵⁹ "והוא ירד והכה את הארי (מהארי דריש שהוא חמור שבספרים) בתוך הבור" (שהוא באמצע הספרים)⁶⁰, משא"כ שאר הספרים שיש בהם הלכות מועטים, ואילו העיקר הוא באופן של סיפור, וכמו ספר במדבר שנקרא "ספר הפקודים"⁶¹, לפי שבו מסופר אודות פקודי בני"י, אע"פ שגם מכתובים אלו למדים כמה הלכות, ועאכו"כ דרושי רז"ל, ועאכו"כ רמזים וסודות התורה].

אבל כיון שזהו סגנון בתורה, שהיא מדוייקת בכל הפרטים, הרי זה גופא מורה שיש חילוק פנימי בין מסכתא שנכתבה בלשון וסגנון של הלכה, למסכתא שנכתבה בלשון סיפור, כמו מסכתא מדות, אע"פ שגם

(57) ב"ר ספס"ד.

(60) ברכות יח, ב ובפרש"י ותוס'.

(58) דברי הימים-א כח, יט.

(61) יומא סח, ב. ע, א. סוטה לו, רע"ב.

(59) שמואל-ב כג, כ. דברי הימים-א יא, מ, ב.

כב.

(79) שם נז, א.

ע' (...).

(80) שיחת ש"פ חו"ב, י"ב תמוז ס" (לעיל) (81) כד, א.

ממנה למדים "הלכתא גברותא"⁶², ובשעה שנלמדה בפעם הראשונה ופעם השני, ואפילו משחרב ביהמ"ק, הי' הדבר נוגע לפועל, שכשניתן רשיון ממלכות רומי היו צריכים לילך ולבנות את ביהמ"ק.

ז. אמנם, האפשרות לבנות את ביהמ"ק היתה שייכת רק בזמן שהי' אפר פרה, היו תנאים, והיתה "סמיכה", סמוכים איש מפי איש עד משה רבינו וכו';

משא"כ עתה, ובפרט בחושך כפול ומכופל כו' — הרי זה באופן שביהמ"ק בנוי למעלה, ויורד מלמעלה למטה,

כדאיתא במדרש תנחומא ובכמה מדרשים⁶³, שזהו החילוק בין מקדש סתם ל"מקדש אד' כוננו ידיך"⁶⁴, שמקדש ראשון ומקדש שני היו מעשה בני אדם, ולכן לא היו נצחיים, משא"כ "מקדש אד' כוננו ידיך", כיון שיהי' בנוי בידי שמים, לכן יהי' באופן ד"כוננו" — בנין נצחי, שאין אחריו חורבן ח"ו⁶⁵.

ח. ואע"פ שמצינו בכמה מקומות ועד לרמב"ם הלכות מלכים⁶⁶ שמשיח "יבנה מקדש במקומו" — הנה:

לכל לראש — דובר פעם בארוכה⁶⁶ אודות כללות החילוק אם "זכו" או "לא זכו"⁶⁷, ובנוגע למעמד ומצב דעתה, הנה מבלי הבט על החושך כפול ומכופל של העולם ושל הגלות, נתבררו ונזדככו בני ע"י יסורי הגלות, ובפרט בדורנו זה ע"י הענין ד"אל יבוש מפני המלעיגים"⁶⁸, כך, שנמצאים במעמד ומצב של "זכו" בדרגא הכי עליונה, שאז בא משיח "עם ענני שמיא", כמ"ש⁶⁹ "וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתה", אע"פ שאם "לא זכו", יבוא כמו "עני ורוכב על החמור"⁷⁰; וכמו החילוק בנוגע למשיח, ישנו גם החילוק בנוגע לביהמ"ק, שכאשר "זכו", אזי יבנה ע"י הקב"ה.

ונוסף לזה:

כיון שמצינו שיש בזה ב' דעות, הרי "אלו ואלו דברי אלקים חיים"⁷¹. וההסברה בזה — דלכאורה כיצד יכולה להיות פלוגתא

(62) לשון הש"ס — ברכות לא, סע"א.
 (63) נסמנו בלקו"ש שבפנים (ס"ד) הערה
 ורש"י.
 (64) בשלח טו, יז.
 (65) ספי"א.
 (66) ראה גם תר"מ חע"ג ס"ע 51 ואילך.
 (67) דניאל ז, יג.
 (68) ראה שו"ע אדה"ז או"ח בתחלתו.
 (69) זכרי' ט, ט. וראה סנהדרין שם.
 (70) עירובין יג, ב. ורש"י.
 (71) רש"י.

במציאות וכו' — כמבואר באחרונים [וכבר נדפס בספר שערי זהר להרב מרגליות⁷², כך, שכל אחד יכול לעיין שם ולראות גם את המקור], שמצינו במדרשי חז"ל⁷³ על הפסוק⁷⁴ "טבעו בארץ שערי" ש"שערי ביהמ"ק במקומן נגנזו", ולא היתה לאוה"ע שליטה עליהם, ולכאורה, מהי התועלת שבגניזת השערים, בה בשעה שבלאה"כ יצטרך להיות בנין כל ביהמ"ק, וא"כ, מהו הצורך בחידוש ונס ש"טבעו בארץ שערי" ? והביאור בזה — ע"פ הדעה שביהמ"ק השלישי יבנה (וכבר בנוי) בידי שמים, אלא שלאח"ז ירד למטה, אך עדיין יש צורך שתהי' לבנ"י אחיזה ושליטה שיקרא ביהמ"ק שלהם, וענין זה יהי' עי"ז שבנ"י יעמידו בביהמ"ק השלישי את השערים שעשו לביהמ"ק ונגנזו — ע"פ הדין במסכת בבא בתרא⁷⁵: "הבונה פלטרין גדולים בנכסי הגר, ובא אחר והעמיד להן דלתות, קנה".

עד כאן — כפי שהענין מבואר באחרונים.

ט. וכאן ניתוסף דבר ערב — ע"פ האריכות בזה בדברי הרמב"ם, שעפ"ז יתורצו כמה שאלות:

לכאורה אינו מובן: כיצד מסתבר הדבר, שזה שבנה "פלטרין גדולים", עם כל מה שבתוכם, כולל גם הדלתות הפנימיות, מלבד הדלתות החיצוניות — לא קנה מאומה, ואילו זה שהעמיד דלתות, קנה הכל?!

ובכן: הרמב"ם⁷⁶ מבאר בארוכה דברי הגמרא⁷⁵ שהטעם שהראשון לא קנה הוא לפי ש"לבני בעלמא הוא דאפיך" — "שהראשון לא עשה בגוף הארץ כלום, והרי הוא כמי שעשה גל אבנים על הארץ, שאינו קונה וכו'".

ובמפרשי הרמב"ם⁷⁷ הובא: "כתב הרשב"א ז"ל נראין דברי הרב יהוסף הלוי אבן מיגש ז"ל [רבו של הרמב"ם, שכותב עליו תואר נפלא בערך אפילו לגודל מעלת שכלו של הרמב"ם: לבו כלב הארי וכו'⁷⁸], שכתב, שלא חפר הראשון יסודות, שחפירות הקרקע ליסודות כנר את השדה שמתקנה לזריעה ואע"פ שלא זרעה קנה, ולא אמרו כאן אלא הבונה ע"ג הקרקע, שלא תקן כלום בגוף הקרקע, וגם לא גמר הבנין,

(72) לסוכה מא, סע"א. ורש"י. וראה גם
 תר"מ חס"א ע' 96. ורש"י.
 (73) במדב"ר פט"ו, יג.
 (74) איכה ב, ט.
 (75) נג, ב.
 (76) הלי' זכ"י ומתנה פ"ב ה"ט.
 (77) מגיד משנה שם.
 (78) בהקדמה לפיהמ"ש (ד"ה וכשהשלים).